

Hoe Prof. *Volmer* zich voorstelt te komen tot een berekening van de „grootte van de in Nederlandsch-Indië de facto gemaakte winst”, zonder de relatieve belangrijkheid dier factoren voor de winstvorming in iedere branche in het bijzonder, ja, bij iedere individueele onderneming in het bijzonder, te waardeeren, is mij niet duidelijk. Zelfs al bepaalt men zich tot één groep van ondernemingen — de handelsondernemingen — en laat men de bijzondere verhoudingen, die op andere gebieden van het bedrijfsleven bestaan geheel buiten beschouwing, dan nog blijkt m.i., dat het over één kam scheren van alle ondernemingen tot groote onbillijkheden zal moeten leiden.

In een importbedrijf (import in Nederlandsch-Indië), dat handelt in goederen geproduceerd met een toenemende meeropbrengst, zal de onderlinge beteekenis voor de winstvorming van de genoemde factoren een geheel andere zijn dan in de exportbedrijven, die hoofdzakelijk handelen in producten voortgebracht met een afnemende meeropbrengst.

Prof. Dr. *N. J. Polak* schrijft in zijn „Eenige grondslagen voor de Financiering der Onderneming” (3e druk pag. 95), o.m.:

„Speciale artikelen evenwel, met toenemende meeropbrengst voortgebracht, koopt de handel slechts mondjesmaat, naar gelang van zijn eigen afzet. Winkeliers, grossiers, exporteurs houden ieder een bepaalden voorraad en vullen dien aan naar mate zij verkoopen.”

Hier is dus de verkoop de primaire functie, het voorzien van de toekomstige verkoopmogelijkheden in verband met het te verwachten conjunctuurverloop in de naaste toekomst en de behoeften in het land van afzet, zullen voor de winstvorming van het grootste belang zijn en daar zal ook het zwaartepunt van de generale bedrijfsleiding gelegen zijn in het land van afzet, en het observeeren aldaar van de ontwikkeling van de marktverhoudingen.

Bij den handel in producten met afnemende meeropbrengst voortgebracht, zal de exporteur vrijwel altijd vlot en zonder moeite verkoopen. Hier is de inkoop de primaire functie, waarnaar de verkoop zich zal hebben te regelen. De groote invloed, dien de aard van het handelsobject op de financiering en daarmee op de algemeene bedrijfsleiding heeft, zij kortheidshalve slechts even genoemd. Met het bovenstaande meen ik duidelijk te hebben aangetoond, dat de gelijke behandeling t.a.v. de winstsplitsing van ondernemingen als hierboven tegenover elkaar gesteld, een grove onbillijkheid zou zijn, doch misschien heeft Prof. *Volmer* bij ondernemingen van verschillende „branches” gedacht aan, die, welke dicht bij elkaar staan, dan een import en een exportbedrijf. Ook dan doen zich echter verschillende factoren voor, die niet verwaarloosd mogen worden. Vergelijkt men den exporthandel van thee met dien van suiker, dan heeft men in het eerste geval te doen met een artikel, waarvan de inkoop hooge eischen van ervaringen bijzondere kennis stelt, terwijl men in het tweede geval te maken heeft met een product, dat volgens standaard kwaliteiten wordt verhandeld en waarvan de inkoop dus minder speciale kennis en ervaring vereischt.

In het eerste geval zal dus de technische uitvoering van den inkoop van grooter belang zijn voor de winstvorming dan in het laatste. Ook bij den inporthandel treden dergelijke verschillen op. Een handelshuis, dat hoofdzakelijk monopolie artikelen omzet, waarvan de verkoop een vlot verloop heeft, zal t.a.v. de winstsplitsing niet op één lijn mogen worden gesteld met een firma, die handelt in goederen, waarin een scherpe concurrentie bestaat. Verder gelden t.a.v. handel in luxe voorwerpen andere verhoudingen dan voor den handel in producten, die in een eerste behoefte van de bevolking voorzien, enz.

Kortom mijn conclusie staat lijnrecht tegenover het door Prof. *Volmer* hieromtrent ingenomen standpunt; m.i. moet n.l. niet alleen iedere branche, maar zelfs iedere onderneming individueel beoordeeld worden.

Dat dit practisch zeer groote moeilijkheden meebrengt, welker oplossing slechts een benadering van de werkelijkheid zal kunnen zijn, ontken ik geenszins. Dit raakt echter het wezen van het probleem niet, doch slechts de uitvoering daarvan. Wanneer misplaatst wantrouwen, zoowel van de zijde van den Fiscus, als van de zijde van belastingplichtigen, ter zijde wordt gesteld, dan zullen ook die moeilijkheden in onderlinge en eerlijke samenwerking kunnen worden overwonnen. Waar een wil is, daar is een weg.

C. H. J. BURGERSDIJK

De Redactie zond dit artikel aan Prof. *Volmer*, die haar mededeelt, dat hij er niet op zal antwoorden, daar hij het niet gewenscht acht, dat het debat over twee bladen wordt verdeeld.

INTERNATIONAAL ACCOUNTANTSCONGRES AMSTERDAM 1926

TWEEDE WERKDAG (slot).

Ten aanzien van materialen rijst de vraag, waar de winst voor de betrokken maatschappij begint, bij verkoop boven den kostprijs of bij verkoop boven den prijs, waarvoor de materialen opnieuw kunnen worden ingekocht. Daarbij moeten speculatie- en productie-winsten uit elkaar worden gehouden. Bij verandering van de koopkracht van 't geld moeten de fictieve winsten, die voor den dag komen, geheel afzonderlijk worden gehouden.

De waardeering van voorraden op de balans tegen kost- of marktprijzen, welke van de twee de laagste is, zal bij deflatie tot onmiddellijke zware verliezen lijden, maar die verliezen staan buiten de eigenlijke resultaten van de onderneming. Ook heeft de inflatietijd geleerd, dat zelfs bij verkoopen tegen fancy-prijzen nog werkelijke verliezen kunnen worden geleden.

De beschouwingen van den econoom met betrekking tot kostprijzen beoogen een bestudeering van den normalen kostprijs. De accountant zal bij de berekening der kostprijzen veelal verschillende doeleinden voor oogen hebben. Aangezien het niet gaat voor ieder doel een afzonderlijke administratie te houden, is de bestaande administratie veelal een compromis; het is de taak van de leiding toch uit de cijfers te halen wat ze noodig oordeelt, vandaar dat accountancy nooit de leiding kan vervangen.

Vervolgens kreeg de schrijver van de tweede inleiding, Prof. *F. Schmidt* het woord, die op een zeer levendigen en overtuigenden toon de voornaamste stellingen van zijn inleiding voordroeg.

In de inleiding van het referaat merkt Prof. *Schmidt* op, dat de wijze van balanswaardeeren geheel afhankelijk is van datgene, wat men onder winst van een onderneming verstaat, en dat de onderneming als zoodanig niet op zich zelve maar als „Glied der Gesamtwirtschaft” dient beschouwd te worden.

Slechts door omzet kan winst gemaakt worden. Omzet kan zijn de omzet van goederen in geld en van geld weder in goederen, of ze kan zijn van geld in goederen en van goederen weder in geld. De eerste omzet is die van den handel en de industrie, de tweede is de speculatieve omzet.

Na een theoretische uiteenzetting, die een verklaring geeft van het ontstaan van de winst, geeft Prof. *Schmidt* op pag. 13 een uiteenzetting van de gevolgen van de veranderingen in de prijzen. Een normale verandering van het prijsniveau ligt in het verschil tusschen de prijzen op de verschillende markten. Door deze prijsverschillen ontstaan de omzetten en tegelijkertijd de normale winsten van handel en industrie.

Onder een algemeene verandering van het prijsniveau verstaat de inleider die verandering, die gelijktijdig op alle prijzen inwerkt, hetzij voor alle goederen op precies dezelfde wijze, hetzij dat dit laatste niet het geval is, omdat daarnaast bijzondere

veranderingen optreden, die de prijzen van bepaalde goederen nog bovendien beïnvloeden. Dergelijke algemeene veranderingen van het prijsniveau treden op door een toename of afname van de beschikbare hoeveelheden goederen, of wel door een toename of afname van het gezamenlijke inkomen. De meest bekende algemeene veranderingen in het prijsniveau zijn wel inflatie en deflatie.

Bijzondere prijsveranderingen treden regelmatig voor verschillende goederen op. De voornaamste oorzaak is de veranderde behoeften bij de consumenten, wat o.a. zeer duidelijk bij de prijzen van modegoederen tot uiting komt. Als regel staan tegenover prijsverlagingen van goederen van de eene groep, prijsverhoogingen voor die van een andere groep; ook van uit de productiekosten kan een bijzondere prijsverandering ontstaan, wanneer b.v. door toepassing van meer economische werkwijzen goedkoopere geproduceerd kan worden en dit voor een bepaald product algemeen wordt toegepast.

Ook in de waarde van de geldeenheid kan een verandering optreden; op pag. 18 zegt Prof. *Schmidt*, en dat is de kern van zijn betoog: Het is bij het vaststellen van de resultaten van het grootste gewicht, dat rekening gehouden wordt met de verandering in de waarde van de geldeenheid, die tusschen het begin en het einde van de periode, waarover de resultaten vastgesteld worden, is opgetreden.

Daarna komt de inleider tot de verschillende balanswaardeeringen. Hij noemt:

Aankoopwaarde — Reproductiewaarde (op den balansdatum, op den verkoopdatum, op den datum, dat de reproductie of wederaankoop werkelijk plaats vindt) — Verkoopwaarde — Balanswaarde van de geheele onderneming (d.i. totaal van de balanswaarden der activa en passiva individueel of een berekening van de waarde op basis van de winstcapaciteit).

De aankoopwaarde wordt door hem onmiddellijk uitgeschakeld, omdat die eijfers geeft uit het verleden en wanneer een balans opgemaakt wordt, wenscht men den toestand, zooals die op dat moment is.

De reproductiewaarde gaat van het principe uit, dat het vermogen van een volk en van een onderneming niet in de eerste plaats uit geld, maar uit goederen bestaat. De inleider beschrijft dan, hoe hij, rekenende met de reproductiewaarde op den verkoopdatum, iedere keer de opbrengst van de goederen wil splitsen in een deel kapitaalopbrengst, d.i. de aankoopwaarde van de goederen op den dag van verkoop, en verlies of winst; de reproductiewaarde der goederen moet of op de kapitaalrekening of op een „Wertberichtigungskonto" worden geboekt, terwijl hij de meerdere of mindere opbrengst ten bate of ten laste van een afzonderlijke resultatenrekening wil laten komen.

De afschrijvingen moeten berekend worden in procenten van de reproductiewaarde der installatiën en niet in die van de aanschaffingswaarde; ook kunnen ze berekend worden naar de aanschaffingswaarde met een index correctie.

De vraag, of de balans opgemaakt wordt om een vermogens-toestand op een bepaalden datum vast te stellen, dan wel om de resultaten van een bepaalde periode te berekenen, beantwoordt de inleider met te zeggen, dat zoowel het een als het ander bereikt wordt met de reproductiewaarde, omdat steeds de resultaten en de vermogens-toestand gescheiden behandeld worden.

De inleider besloot met de mededeeling, dat zijn opvattingen in Duitschland tijdens de inflatieperiode gebleken zijn de juiste te zijn en dat de koopman, die er geen rekening mede hield, zich per slot van rekening kon ophangen, terwijl 't dan nog de vraag zou zijn of hij voldoende overhield om het touw en den spijker te betalen, die daarvoor nodig zouden zijn.

De heer *Stoppelman*, die de rij van sprekers opende, meende,

dat het onder gewone omstandigheden niet mogelijk en niet noodig was op de balans met de reproductiewaarde, zooals Prof. *Schmidt* dat uiteengezet heeft, rekening te houden. Men krijgt dan ieder moment veranderde waarden, die niet meer voor vergelijking vatbaar zijn.

De Heer *Jores* uit Crefeld vond het allereerst de taak van de boekhouding de werkelijke kosten vast te leggen, opdat kostprijzen en opbrengsten met elkaar kunnen worden vergeleken. Extra-comptabel zou een dergelijke berekening als Prof. *Schmidt* voorstaat kunnen geschieden, maar, uitgezonderd dan voor de inflatieperiode, ziet de spreker er geen heil in.

De Heer *James Polak* geeft als zijn meening te kennen, dat er voor een extra balanswaardeering, buiten de waardeeringen, die regelmatig in de administratie plaats vinden, z.i. geen enkele aanleiding is en hij ontkent het bestaan er van. Hij vraagt Prof. *Limperg*, die als Voorzitter van het Comité voor de lezingen mede de onderwerpen, waarover referaten ingediend zouden worden, heeft vastgesteld, hoe zijn meening daaromtrent luidt.

De heer *August Sorge* uit Frankfort a/M. is 't niet geheel met den Heer *Schmidt* eens. Naast vraag en aanbod bepaalt een juiste kostprijsberekening de waarde der goederen, want indien in een geheel bedrijfstuk foutief geëvalueerd wordt, zal dit mede zijn invloed uitoefenen. De Heer *S.* vraagt Prof. *Schmidt* of hij het noodzakelijk vindt van een geheel afgeschreven machine toch een afschrijving, berekend op basis van de reproductiewaarde, in de verlies- en winstrekening op te nemen.

Prof. *Alesseano* (Boekarest) is het geheel met de reproductiewaarde theorie eens. Indien een balans op een bepaalden datum gemaakt wordt, dan moeten uitsluitend de waardeeringen van dien datum in aanmerking worden genomen. Met hetgeen na den balansdatum bekend wordt, mag z.i. geen rekening worden gehouden. De balans is, indien wij den Heer *A.* goed verstaan hebben, een „momentopname", meer niet.

De Heer *J. Koster* vroeg Prof. *Limperg* wat Prof. *Clark* over de volgende opmerking dacht? Hij *Koster*, was 't niet eens met Prof. *C.*'s opvatting dat een extra reserve noodig is om bij een waardedaling der valuta de extra-afschrijvingen er op te boeken. Dit is z.i. een liquiditeitskwestie, die geheel buiten de kwestie der balanswaardeering staat.

In de repliek merkt Prof. *Limperg* op, dat hij onmogelijk kon zeggen wat Prof. *Clark* omtrent deze opmerking dacht.

Prof. Dr. *Nico J. Polak* bracht vervolgens hulde aan Prof. *Schmidt* voor diens referaat, dat, indien men zich op 't uitgangspunt van Prof. *Schmidt* plaatste, dat het doel voor den koopman is „goederen te bezitten", volkomen logisch was. Maar, meende de spreker, 't gaat niet om goederenbezit. Prof. *Polak* noemde het voorbeeld van den haarspeldenfabrikant, die een artikel fabricceert, dat thans vrijwel niet meer gebruikt wordt. Indien deze fabrikant, handelt volgens de door Prof. *Schmidt* aangegeven manier, dan zal hij, indien hij er steeds maar voor zorgt voor zijn verkoopen een dusdanig bedrag te krijgen, dat hij weer eenzelfde hoeveelheid haarspelden kan fabricceeren, door de gezonken waarde van die haarspelden per slot van rekening evenmin genoeg geld overhouden om den spijker te betalen, waaraan hij zich zal moeten ophangen.

De ondernemer werkt niet om goederen in geld en geld weer in goederen om te zetten, maar om een omzet te verkrijgen. en dan valt het geheele betoog van Prof. *Schmidt* grootendeels in duigen.

Wel zal men, maar dit is een ding, waarop reeds een tiental jaren geleden in de vaktijdschriften in Holland de aandacht werd gevestigd, bij de kostprijsberekening der goederen met de reproductiewaarde, o.a. der grondstoffen, rekening dienen te worden gehouden.

Prof. *Eugen Schigut* deelde op een sympathieke gemoedelijke

manier mede, dat reeds in 1919 in Oostenrijk de kwestie der reproductiewaarde op de balans, lang vóór Prof. *Schmidt* dit in Duitschland deed, aan de orde werd gesteld. Het is in ieder geval, dat een balans opgemaakt wordt volgens den Heer *Schigut* noodzakelijk, die waardeering te nemen, welke voor het doel, waarvoor die balans wordt opgesteld, is aangewezen. Dit soort balansen zullen extra comptabele balansen zijn.

Prof. *Schmidt* geeft in zijn repliek te kennen, dat alle bezwaren, die hem hier zijn opgenoemd, ook reeds vroeger tegen de door hem aangeprezen balanswaardeering werden ingebracht. Spreker wees er nog op, dat het bij hem niet ging om de technische uitvoering, maar om de theoretische juiste gedachte. In de praktijk treft men tientallen soorten van balansen aan; spreker vertrouwde echter, dat zijn leerlingen de door hem genoemde reproductiewaardemethode bij het opstellen van balansen zouden gebruiken, omdat die waardeeringswijze gebleken is de eenige juiste te zijn.

Na een pauze van tien minuten werd de vergadering heropend onder voorzitterschap van Prof. *Eugen Schigut*. Het onderwerp, dat aan de orde was „Boekhouding van gemeenten en gemeente-bedrijven” interesseerde slechts een betrekkelijk klein gedeelte der congressisten. Het was beduidend leeger in de zaal dan bij de andere voordrachten.

Over dit onderwerp waren vier referaten uitgebracht en wel door de Heeren *F. Ogden Whiteley* uit Bradford, *Walther Meywald* uit Berlijn, *H. A. Verhey* uit Amsterdam en *C. Bethoux* uit Lyon.

De inhoud der referaten biedt een mooie gelegenheid tot vergelijkende studie over dit onderwerp; over het algemeen komen de regelingen der gemeentelijke boekhoudingen in de vier landen vrijwel met elkaar overeen. Overal is de kameralistische kassa boekhouding het uitgangspunt. Slechts wat betreft de controle-organen, en het organische verband met de gemeente-bedrijven bestaan er grootere of kleinere verschillen.

De eerste inleider, de Heer *F. Ogden Whiteley*, bestuurslid van de Society of Incorp. Accountants en Auditors, en Gemeente Ontvanger van Bradford, wijst in zijn referaat eerst op de enorme uitbreiding der gemeentelijke bemoeiingen in Engeland en de daardoor ontstane toename van de door de gemeenten opgenomen kapitalen.

Evenals in Holland onderscheidt men in Engeland gemeente-bedrijven en gemeente-diensten, terwijl het Rijk, hetzij door algemeene wetten, hetzij door bijzondere wetten ten opzichte van bepaalde steden, de oprichting ervan moet sanctioneeren. Aangezien het Rijk in de kosten van sommige diensten, zoals bv. Onderwijs, Armenzorg, Geneeskundige behandeling van tuberculose en venerische ziekten bijdraagt, in sommige gevallen door vaste bedragen, in andere door een percentage van de werkelijke kosten van die diensten, moeten de werkelijke kosten voor iederen dienst worden vastgesteld. Van de voor- en nadeelige saldi van alle diensten wordt een verzamelstaat gemaakt, waarvan het eindbedrag gedeekt wordt door de winsten uit de bedrijven en de belastingen.

Ook in Engeland blijkt een strijd te hebben bestaan omtrent de vraag of een zuivere ontvangst en uitgaaf boekhouding, dan wel een, waarbij met baten en lasten gerekend wordt, aanbeveling verdient. Evenals in de voorstellen, die in Holland, op grond van het verslag van de Staatcommissie 1918 onder voorzitterschap van wijlen Prof. *Oppenheim*, zijn ingediend, heeft men de noodzakelijkheid van een baten en lasten boekhouding ingezien en komt deze opvatting in de rekeningen van alle groote gemeenten in Engeland tot uitdrukking.

Voor de gemeentebedrijven, voor zoover ze niet in handen zijn van particuliere maatschappijen, heeft het „Institute of Municipal Treasurers and Accountants”, in overleg met de „Associations of Engineers and Managers” van deze bedrijven stan-

daards ingevoerd voor den vorm der jaarrekeningen, die algemeen aangenomen zijn. Hierdoor is een onderlinge vergelijking van de uitkomsten van dezelfde bedrijven van verschillende gemeenten mogelijk. Een dergelijke standaardvorm voor de jaarrekeningen van trambedrijven is in het referaat opgenomen. Op de exploitatierekening wordt per eenheid (wagen-mijl) de baten en lasten uitgerkend, zoodat inderdaad een onderlinge vergelijking uiterst gemakkelijk is. Voor gasbedrijven is die eenheid 1000 kubieke voet verkocht gas, enz.

Onderlinge verrekening tusschen de bedrijven vindt plaats en het is usance ieder bedrijf voor haar aandeel in de algemeene beheerskosten der gemeente te belasten. Ook worden ze aangeslagen in de Rijks Inkomstenbelasting.

Voor de aanwending van de winsten zijn in de besluiten, waarbij tot oprichting van de bedrijven besloten werd, vaste regelen gesteld.

In groote gemeenten is een commerciële boekhouding der bedrijven usance.

De kwestie der controle heeft van tijd tot tijd tot ernstige discussies aanleiding gegeven. Wat betreft de Municipal Corporations zijn de bepalingen van de Municipal Corporation Act van 1882, waarbij jaarlijks één controleur door den Burgemeester benoemd wordt, die lid van de Gemeenteraad moet zijn, en twee andere, die geen lid van de Gemeenteraad mogen zijn, en door de belastingbetalers gekozen worden, nog van toepassing.

Een andere groep, de County Counsels en enkele andere groepen, worden gecontroleerd door de „Local gouvernement Board Audit”. Deze controle wordt uitgeoefend door district Auditors die gewoonlijk geen accountants zijn.

Enkele jaren geleden heeft een commissie uit de Huizen (House of Commons en House of Lords) een onderzoek ingesteld en een belangwekkend rapport uitgebracht. In de conclusies van dit rapport wordt voorgesteld de bestaande regelingen te doen vervallen en de controle te doen uitoefenen door leden van het Institute of de Society; de benoeming en de plichten van den accountant zouden dan geregeld worden ongeveer op de wijze, zooals voor de particuliere maatschappijen, in de Companies Act is vastgelegd.

In de laatste jaren hebben vele groote gemeenten ontheffing gevraagd van de bepalingen van de wet van 1882 en de controle opgedragen aan particuliere accountants; ook heeft de Local Government Board, sinds bovengenoemd rapport werd uitgebracht, meerdere Chartered Incorporated Accountants onder hare ambtenaren opgenomen.

Naast externe accountants hebben de groote gemeenten als regel een eigen accountantsbureau dat de dagelijkse controle uitoefent.

Aan verschillende Rijksautoriteiten moet voorts een jaarlijks verslag worden uitgebracht.

De tweede inleider, de Heer *Walther Meywald* uit Berlijn, las daarna enkele gedeelten uit zijn referaat voor.

In hoofdzaak komt de inhoud neer op een beschrijving van den kameraalstijl. Door het houden van bijboeken, waarin de bezittingen en schulden der gemeenten worden aangeteekend, is het mogelijk op het einde van 't jaar een afsluiting te maken, die veel overeenkomst vertoont met een balans uit een commerciële boekhouding.

Met betrekking tot de verhouding tot de bedrijven zegt het referaat (pg. 16) dat meer en meer van den oorspronkelijken opzet, om voor de gemeentelijke bedrijven afzonderlijke kassen te voeren, die in de boekhouding der gemeente onder het hoofd van de desbetreffende afdelingen voorkomen, wordt afgeweken, en dat de bedrijven veelal in afzonderlijke vennootschappen worden ingebracht, waarbij de boekhouding op commerciële basis wordt ingericht.

In het referaat wordt voorts nog op het noodzakelijk verband tusschen begrooting en rekening gewezen. Ook is een in-deeling van de begrooting van de stad Berlijn opgenomen.

Voorts wordt er nog in medegedeeld, welke belastingen ten gunste van de gemeente, en welke ten gunste van het Rijk worden geheven. Van het verband met het Rijk en de controle, die uitgeoefend wordt, wordt vrijwel niets gezegd.

De schrijver van het derde referaat, Mr. L. Bethoux, kon niet op het congres aanwezig zijn. In zijn plaats las de Heer Jard eenige gedeelten er uit voor.

Deze inleider behandelt in zijn referaat allereerst het ontstaan van het huidige regime met een sterk centraal gezag. Door de Perfecten, als vertegenwoordigers van de republiek, wordt een sterke controle op de stedelijke regeeringen uitgeoefend. De inleider is van meening, dat ondanks de vele veranderingen, die in de laatste eeuw hebben plaats gevonden, de financiële organisatie, zooals die ruim 100 jaren geleden werd ingesteld, nog altijd aan de huidige behoeften voldoet.

De gemeenteontvanger alleen is belast met alle ontvangsten en uitgaven voor de gemeente. Feitelijk zijn de Rijksontvangers der Directe Belastingen met het beheer der gemeentegelden belast, maar in gemeenten met meer dan fs. 100.000.— inkomen, heeft de gemeenteraad de bevoegdheid de benoeming van een speciaal ontvanger aan te vragen.

Waar de ontvangsten meer dan fs. 300.000.— bedragen, wordt de Gemeenteontvanger bij „decreet” (ons K.B.), op voorstel van den Minister van Financiën, benoemd; de andere Gemeenteontvangers worden door den Perfect benoemd, uit een voordracht van den Gemeenteraad.

De Rijks- en Gemeenteontvangers moeten zekerheid stellen voor een richtig beheer.

De Rijksontvangers, die tegelijk Gemeenteontvangers zijn (zie hierboven, d.i. dus van de kleinere gemeenten), treden op geheel onder verantwoordelijkheid van arrondissementsontvangers. Indien er onregelmatigheden of tekorten ontdekt worden, moet de arrondissementsontvanger onmiddellijk uit zijn persoonlijk bezit de tekorten aanzuiveren. Hij heeft recht van verhaal op de zekerheidsstelling van den fraudeur.

De speciale gemeenteontvangers staan onder toezicht van de Rijksontvangers en onder het gemeentelijk gezag.

De Rijksontvangers moeten het kasgeld en de boekhouding der speciale gemeenteontvangers controleeren; de burgemeesters moeten zorgen, dat de instructies nageleefd worden.

„Inspecteurs des finances” kunnen zonder voorafgaande machtiging de gestie van de speciale gemeenteontvangers nagaan en hen in de uitoefening van hunne functie schorsen.

De gemeenterekeningen van gemeenten, waarvan de gewone inkomsten in drie achtereenvolgende jaren geen frs. 100.000 beloopt, worden goedgekeurd door den „Conseil de Préfecture”; die van de andere gemeenten door het „Cour des Comptes”.

Verzet tegen de uitspraak van den „Conseil de Préfecture” kan door de gemeenten, de ontvangers (hier wordt voor 't eerst comptable gezegd) en door de Ministers van Binnenlandse Zaken en Financiën bij het „Cour des Comptes” gedaan worden.

Cassatie tegen de uitspraak van dit laatste lichaam kan worden aangeteekend bij de „Conseil d'Etat”.

Vervolgens wordt de werkring van den gemeenteontvanger beschreven. Hij mag uitsluitend op door den burgemeester afgegeven mandaten, binnen de grenzen der regelmatig toegestane crediten, betalingen doen.

Enkele ontvangsten, zooals stedelijke douanerechten en marktgeden, zullen door bemiddeling van speciale kassiers binnenkomen; deze kassiers zijn door de gemeente aangestelde en betaalde ambtenaren, die op ontvangst-aanwijzingen, die door den Burgemeester ondertekend zijn, de door hen ontvangen gelden bij den Gemeenteontvanger overstorten.

Daar waar gemeentebedrijven zijn, zijn veelal eveneens speciale kassiers, die op dezelfde wijze met den Gemeenteontvanger in verbinding staan.

Op pag. 9 wordt nog een opsomming gegeven van de boeken, die door de ontvangers moeten worden gehouden.

In een slotbeschouwing zegt de inleider dat, naar zijn meening, de principes van de commercieele boekhouding niet op de gemeentelijke boekhouding (met uitzondering van die van de bedrijven) van toepassing kunnen zijn. Zijn er overzichten van bepaalde bedrijven of diensten nodig, dan zijn de gegevens om die overzichten tezamen te stellen alle in de rekening van den gemeenteontvanger te vinden. Het verdient dan aanbeveling die overzichten door particuliere accountants te laten samenstellen, omdat die daarvoor, meer dan ambtenaren, de noodige kennis bezitten.

De Heer Verhey uit Amsterdam, heeft een uiterst belangrijk referaat ingeleverd, dat in een klein bestek (31 pag.) een zeer goed inzicht in de hier te lande bestaande organisatie geeft.

De inleider behandelt allereerst de wettelijke voorschriften, die hier bestaan ten opzichte van de boekhouding der gemeenten; vervolgens, hoe men tot de nieuwe voorschriften van Gedeputeerde Staten is gekomen, zoodat ten minste in de laatste jaren alle begrootingen en rekeningen voor de gemeenten van ons land, naar één model zijn opgemaakt.

De werking van art. 114 bis van de Gemeentewet en het onderscheid tusschen gewone en buitengewone ontvangsten en uitgaven en de leeningspolitiek worden vervolgens besproken, benevens een indeeling van de hoofdstukken der begrooting.

De schrijver maakt op pag. 12 en 13 nog eenige opmerkingen, die alleszins de aandacht verdienen. Hiervan noemen wij o.a. het niet omslaan van de kosten van Algemeen Beheer; het boeken van de Rijksuitkeering op dit hoofd, hoewel die rijksuitkeering toch ontvangen wordt voor het bewijzen van diensten, waarvan de kosten over de verschillende hoofdstukken der begrooting verdeeld zijn. Voorts het opnemen van het saldo van den dienst van het laatst afgesloten jaar onder de gewone ontvangsten, het boeken onder verschillende hoofdstukken van debetrente van tijdelijk ter voorziening in de behoefte aan kasgeld opgenomen bedragen en credit rente als vergoeding voor het gebruik van tijdelijk door de gemeente aan de bedrijven ter beschikking gestelde bedragen.

Aan het slot van zijn referaat geeft de Heer Verhey een korte uiteenzetting van de wijzigingen, die op grond van het Rapport van de Staatcommissie 1918 onder voorzitterschap van wijlen Prof. Oppenheim zijn voorgesteld en waardoor de regelingen omtrent het financieel beheer der gemeenten meer in overeenstemming met de thans geldende praktische behoefte zullen worden gebracht.

De eerste spreker na de inleiders was de Heer J. Nijst. Hij vroeg den Franschen inleider hoe het mogelijk is, dat ambtenaren persoonlijk aansprakelijk gesteld worden voor tekortkomingen van anderen, die niet onmiddellijk onder hun controle werken. De spreker meende dat, al heeft dan ook het meerendeel der gemeentelijke diensten en bedrijven geen commercieel of industrieel karakter, toch een balans en verlies- en winstrekening als sluitstuk van de administratie gewenscht zijn.

Sir Thomas Keens sprak als zijn meening uit, dat in ieder geval de controle op gemeentebedrijven door chartered accountants zal moeten geschieden.

Een Russische afgevaardigde, de Heeren L. van Kampen uit den Haag en Sir Wm. Cash uit Londen, brachten nog even de kwestie van de leeningspolitiek ter sprake, maar nieuwe gezichtspunten werden niet meer geopend.

Na enkele woorden van de inleiders sloot de Voorzitter de vergadering.

Donderdag was een dag aan uitgaan gewijd. 's Morgens om 9 uur ging het meerendeel der Congressisten met hunne dames per extra trein naar Rotterdam. Bij aankomst aan het Maasstation stonden extra trams gereed, die het gezelschap naar den Coolsingel vervoerden, waar men om ca. kwart voor elf in het Stadhuis arriveerde.

In de bovenzaal van het nieuwe stadhuis, waar plechtige orgelmuziek de Congressisten tegenklonk, waren de Burgemeester, de Heer *Wijtema*, de Wethouders *A. de Jong* en *F. L. W. Nevard* en de Gemeentesecretaris *Mr. M. Smeding* ter begroeting aanwezig.

In zijn toespraak, gedeeltelijk in 't Duitsch, gedeeltelijk in 't Hollandsch, verklaarde de Burgemeester er prijs op te stellen, dat de Congressisten een dag hadden genomen om de eerste havenstad van Holland te komen bezichtigen. Rotterdam, dat een eerste rol speelt op 't gebied van scheepvaart, nijverheid en handel, heeft ook vele bloeiende gemeentebedrijven, waarvan het finantieel beheer is opgedragen aan het Bestuurslid van den Bond van Accountants, den Heer *P. C. v. d. Have*.

De tocht door de haven, die door het Gemeentebestuur van Rotterdam wordt aangeboden, zal bij velen van U de gedachte aan het Vaderland opwekken, omdat waarschijnlijk wel de vlag van het vaderland van een der vele vreemde schepen, die in de haven liggen, zal waaien.

De Burgemeester hoopte, dat de congressisten zich, naast de vele kennis op de zittingen vergaard. Nederland en Rotterdam ook later zullen herinneren en dat zij de overtuiging met zich mede zullen nemen, dat een volk geen groote oppervlakte behoeft om op verschillend gebied, ook op 't gebied der accountancy, een waardige plaats in te nemen.

De Heer *Van Dien* dankte den Burgemeester voor zijn vriendelijke ontvangst. Hij bracht in herinnering, dat van het Nederlandsch Instituut van Accountants, dat dit Congres organiseerde, twee maal Rotterdammers den Voorzitterszetel hebben ingenomen. Het was den Heer v. D. een groote vreugde dat hij hier op 't Rotterdamsch Gemeentehuis gelegenheid kreeg aan deze twee groote Rotterdammers, de Heeren *Theunissen* en *Schouwenburg*, eenige woorden in dankbare herinnering te wijden.

De Heer *van Dien* dankte voorts voor den aangeboden tocht door de haven, die ons in staat stelde de buitenlandsche gasten een groote havenstad met een zeer levendig verkeer te kunnen toonen; de spreker besloot met den Burgemeester de verzekering te geven, dat de gasten een goede herinnering aan deze stad zouden medenemen.

Vervolgens werden aan de buffetten in de gangen verscheiningen aangeboden, waarna de congressisten weder met extra trams van de R. E. T. M. naar de gereedliggende boot van de *Fa. van der Schuyt* werden vervoerd.

De tocht door de havens was zeer belangwekkend. Den vreemdelingen werden gedenkboeken van Rotterdam aangeboden, waarin belangrijke statistische gegevens en voorts afbeeldingen van de havens voorkwamen.

Om kwart over één arriveerde de boot aan den steiger van de Rotterdamsche Droogdok Mij., waar de Heer *Dijkgraaf*, de Directeur van de R. D. Mij. de gasten ontving. Langs een haag van werklieden, (het was juist in den schafttijd) werden de bezoekers naar het hoofgebouw geleid, waar in de hall eenige verscheiningen werden rondgediend.

Vervolgens begaf men zich naar het clubgebouw in het dorp Heyplaat, dat door de R. D. Mij. voor hare werklieden is gebouwd.

In de groote zaal, die geheel met vlaggen versierd was, waren lange tafels geplaatst. Op het podium was een tafel voor het Congres-presidium met hunne dames gedekt. Een muziekkorps zorgde voor een opgewekte stemming.

Nadat allen plaats hadden genomen en de glazen gevuld waren, nam de Heer *Dijkgraaf* het woord. Hij bracht hulde aan

de Hollandsche Accountantsvereenigingen voor het organiseeren van het Congres, waardoor ons land gelegenheid kreeg aan de vertegenwoordigers van vereenigingen uit achttien landen gastvrijheid te verleenen.

In het Fransch verwelkomde de Heer D. vervolgens onze zuidelijke burenen; hij sprak de hoop uit, dat zij, in hun land teruggekeerd zijnde, een goeden indruk zullen medegenomen hebben van het resultaat, dat uit de gedachtenwisselingen op de congreszittingen is voortgesproten.

In het Duitsch en het Engelsch werden de overige congressisten verwelkomd.

De Heer D. zeide het op hoogen prijs te stellen, dat de wetenschappelijke samenkomsten te Amsterdam onderbroken werden om een bezoek aan de haven van Rotterdam en de R. Dr. Mij. te komen brengen.

De Spreker vond het natuurlijk, dat de groot-industrie hier te lande zich bijzonder voor het congres interessert. De Heer *Dijkgraaf* zeide o.a.

„Wij toch in de eerste plaats hebben, gedurende de betrekkelijk korten tijd, waarin deze wetenschap is gegroeid en zich heeft opgewerkt tot hare tegenwoordige ontwikkeling, van haar geprofiteerd, en dankbaar mag worden geconstateerd, dat de positie, waarin hier te lande scheepvaart, handel, industrie en finantieel verkeer, voor een groote deel is te danken aan accountants-voorlichting.”

Na de hoop te hebben uitgesproken, dat het congres moge hebben beantwoord aan de verwachtingen, en dat de resultaten mogen medewerken tot verderen opbloei van den algemeene toestand, noodigde de Heer *Dijkgraaf* de congressisten uit een glas te ledigen op de gezondheid van den Voorzitter van het Uitvoerend Comité.

Onder luide toejuichingen geschiedde dit.

De Heer *van Dien* dankte den Heer *Dijkgraaf* voor de vriendelijke woorden en de prettige ontvangst. Hij had, toen vaststond, dat de Congressisten bij de R. D. Mij. te gast zouden gaan, Prof. *Volmer* gevraagd hem een en ander van de geschiedenis dezer Maatschappij mede te deelen, maar de Heer *Volmer* kon, gedachtig aan het spreekwoord „Les peuples heureux n'ont pas d'histoire” niets bijzonders vertellen, omdat er nooit wat bijzonders bij de R. D. Mij. was gebeurd. De zaken waren altijd goed gegaan, er waren steeds groote dividenden uitgekeerd en alles was steeds naar wensch gegaan.

Wat verder de opmerking van den Heer *Dijkgraaf* betreft, dat de positie, waarin de groot-industrie hier te lande zich bevindt, grootendeels te danken zou zijn aan de voorlichting van den accountant, merkt de Heer *van Dien* op, dat hij deze uitlating buitengewoon vleidend voor de accountants vond, maar dat hij voor zich meende, dat het beter andersom gezegd kon worden, n.l. dat dank zij de groot-industrie de accountants hier te lande geworden zijn, wat ze zijn. De Heer *van Dien* besloot zijn toespraak met een verzoek om met hem op den voorspoed van de Rotterdamsche Droogdok Mij. en zijn charmanten Directeur, den Heer *Dijkgraaf*, te willen drinken, hetgeen onder veel animo plaats vond.

Vervolgens brachten de Heeren *Friedr. Bünger*, *Thomas Keens* en *M. G. Pannard* resp. namens de Duitsch-, Engelsch- en Fransch-sprekende congressisten dank voor de goede ontvangst. De Heer *Keens* besloot zijn speech onder het inzetten van „for he is a jolly good fellow”, hetgeen op enthousiaste wijze door de congressisten werd meegezongen.

Daarna geleidde de Heer *Dijkgraaf* de bezoekers naar de boot, die de congressisten spoedig weder van Heyplaat naar Rotterdam vervoerde. De extra tram bracht ze naar het Maasstation, waar de trein voor Scheveningen gereed stond.

In 't Kurhaus werd braaf gefuifd en in de meest opgewekte stemming werd deze zeer goed geslaagde dag besloten.

(Wordt vervolgd)

L. POLAK